

Зустріч, а тим паче розмова з Архиепископом Української Греко-католицької Церкви Блаженнішим Любомиром (Гузаром) – наче особливий момент у житті. Завжди складається враження, що ти сидиш поруч більше ніж просто з людиною і не прислухатися до неї – наче злочин... Блаженніший Любомир відповів на запитання УНІАН.

Блаженніший, Різдвяні свята завершуються - і знову ми змушені говорити про те, що в останні роки втрачається справжня їх суть, бо, як виглядає, люди більше переймаються подарунками і смаколиками на столах... Скажіть, будь ласка, як працює церква в напрямку, аби духовна суть Різдва зберігалася?

Я не є в стані відповісти сьогодні щодо особливих заходів з боку церковного духовенства і свідомих християн, мирян, щоби зберегти духовний зміст цього свята. Та я абсолютно поділяю думку, що цей великий празник починають занадто комерціалізувати. Тому мусимо щось робити, аби зберегти духовний зміст свята. Небезпека є дуже реальна. Навіть, гадаю, з боку єпископату, духовенства ми будемо змушені застановитися дуже солідно, як протидіяти. Потрібно справді протидіяти... Слово «протидіяти» дуже сильне слово, але свято має залишитися святом. Ми не можемо його зредувати до часу, коли житимемо цілком зовнішніми матеріальними добрими. Це цілковито протривить духові цього свята, зрештою як і будь-якого іншого свята.

Ми мусимо потрудитися, аби зберегти Різдво від комерціалізації.

В Україні виявився під загрозою День свободи. Президент Янукович скасував це свято, натомість приєднав його до Дня соборності. Як Ви ставитеся до такого кроку?

То є цілком політичний крок. Одним словом, якщо робляться такі кроки, то ми боїмося свободи, ми боїмося свободних людей.

Церква мусить боротися за свободу. Перш за все, свою власну свободу, щоби церква була незалежна від держави чи будь-якої іншої земської влади, а тим самим – щоби виховувати людей в дусі свободи. На жаль, сьогодні наша Українська держава і багато інших держав у світі бояться свободи і свободних людей. Тому редукувати таке свято дуже показово для тих, хто боїться свободи.

Ми мусимо зберегти свободу людини і тут лише словами не можна обійтися, тут має відчуватися дійсність. Якщо ми говоримо про демократію і взагалі про якусь культуру, то

мусимо зберегти поняття свободи людини. Свобода – то не є свавілля, коли кожен може робити те, що хоче. Свобода – це є висока відповідальність. Зберегти власну свободу – зберегти свою гідність людини, Богом дану. Зберегти її також і для інших, не лише для себе, бо свобода – це загальнонародна справа. Тому якщо ми справді хочемо бути державою такою, як повинні бути, де б людина почувалася справді людиною, там мусить бути дуже сконцентрована боротьба за почуття свободи.

Предстоятель УПЦ Митрополит Володимир захворів, та він лікується і навіть уже служив літургію, але знаємо точно, що всередині Московського патріархату ведеться боротьба за його місце. У ЗМІ активно обговорюються можливі кандидатури... Як Ви сприймаєте таку ситуацію?

Це є така дуже природна ситуація... Що то значить? У таких обставинах, коли предстоятель чи то церковний чи політичний є в небезпеці життя, тоді завжди починаються спекуляції. Та, на мою думку, до таких справ ми повинні підходити дуже відповідально, бо ця ситуація є дуже поважна. Так, у будь-який момент кожен з нас буде покликаний, але перш за все, треба молитися, аби такий Предстоятель, людина такої важливості як Митрополит Володимир був кріпко здоровий і щоб той перехід, який рано чи пізно для кожного з нас приходить, коли Господь Бог кличе, аби він відбувся дуже шанобливо, з повною відповідальністю і без дешевих спекуляцій.

Мені прикро, що це все так роздувається і виглядає якимось несмачно.

Так, це несмачно, як Ви кажете, але реально багато людей бояться, аби УПЦ МП не очолила така людина як Агафангел. Якимось навіть важко собі уявити, що главою української православної церкви може бути людина, яка просто зневажає українців як націю...

Я цілком розумію, що є певна тривога, але абсолютно не бажаю займати в цій справі якийсь бік. Одне можу сказати, що ми молимося, коли справді прийде якась зміна, щоб вона була якнайкорисніша для нашої Української православної церкви під кожним оглядом: і духовним, і громадянським.

Блаженніший, а наскільки питання створення Єдиної помісної церкви залежить від імені наступника Митрополита Володимира?

Безумовно, що залежить, бо він є предстоятель. Він не має остаточного слова, але він може багато впливати: корисно чи не корисно. Ми бажаємо і молимося за найбільш корисний вибір, бо навіть якщо ми є поділені, але не бажаємо жодній церкві зла. Хочемо, аби всі церкви були на такому високому рівні, щоб справді прагнули тої єдності. Чим ближче ми є до Ісуса Христа, тим ближче є до єдності одне з одним.

Президент Янукович так і не зустрівся з Блаженнішим Святославом, хоча була така ініціатива з боку Глави УГКЦ. Чи не сприймаєте Ви це як зневагу глави держави до УГКЦ?

Я не хочу тут судити... Узагалі вважаю, що політика нашої влади щодо церков є дивною, я б так сказав делікатно. Гадаю, це тому, що влада боїться церкви, бо церква має духовну силу.

Але наша влада молиться з церквою, щоправда лише з однією конфесією...

Замало є ходити до церкви, треба жити по-церковному. По плодах людини бачимо, як вона молиться.

Глава Української православної церкви Київського патріархату Патріарх Філарет вважає, що ув'язнення Тимошенко і Луценка – це їхнє випробування. Як вони повинні його пройти? Що б Ви їм порадили?

Я не хотів би у цій справі займати чийсь позицію: той винен, чи той винен. Я замало знаю. Це треба було дуже добре знати всіх гравців у цій великій грі.

Я тільки дивлюся на загальну ситуацію. Вона не є здорова. Усе, що діється – не працює на нашу користь, на користь нашої держави. І дай Боже, щоб усе це розв'язалося на користь України.

А кожен з тих, хто бере участь у цьому, мусить бути свідомий, що скорше чи пізніше він постане перед Господом Богом, не тільки перед людьми, як каже наша Конституція.

Чим більше кому дано, тим більше від нього будуть вимагати.

Градус незадоволення наростає, протестні настрої серед різних соціальних верств українців посилюються. Чи розділяєте Ви побоювання, що вони можуть вилитися у революції, як це було на Близькому Сході?

Я не читаю, бо не бачу, але багато слухаю радіо. Я здивований, як часто різні люди про це говорять і ставлять таке саме питання, як ви. І мене тривожить, що про це так багато говорять.

Ми є народ загалом мирний. Може, інші народи в такій ситуації, як у нас, вже б закипіли. Ми, Богу дякувати, не такі. Але я боюся, якщо будуть далі дратувати народ у різні способи, що він, не дай Боже, може збунтуватися. Це було б трагічно для нас. Все є можливо.

Треба молитися і працювати. Нещодавно предстоятелі трьох церков в Україні закликали всіх людей доброї волі до відповідальності за майбутнє країни. Цей заклик має послужити тому, щоби ми розв'язали проблеми мирно, безкровно, без якихось дуже болючих протистоянь. Сьогодні не відчувається бажання з усіх сторони справді спокійно мудро розв'язати цю ситуацію. Розв'язати можна. Але треба доброї волі.

Кровопротиття ніколи не є корисне. Ще жодна революція у світі не принесла справді поправи. Дуже часто вона приносить зміну осіб. Замість однієї групи стає друга. Але це

не значить, що ситуація народу поліпшає.

На вашу думку, у чому наша проблема? Нація, як ви кажете, миролюбна, начебто роботяща, розумна, але живемо далеко не найкраще і постійно нам доводиться нарікати на владу...

Таку ми владу вибрали. В який спосіб – можна дискутувати. Але факт є факт.

Ця ситуація не є добра, – нема сумнівів. Є багато людей, які насправді терплять. Є багато несправедливості, кривди, злодійства, корупції. Тепер є проблема – як з того вийти? А вийти можна.

Кровопротиття – дуже малообіцяюча розв'язка. Ну когось ми застрелимо, поріжемо – і що з того буде? Ні. Нам треба шукати інших доріг, Божих доріг, духовних, правди і справедливості.

Наші предстоятелі звернулися до всього народу – і до тих, кого ми називаємо олігархи, і до бідних, які терплять – люди, робіть щось! Вони однаково мусять щось робити.

Не треба ставити одних проти других. Треба промовити до всіх: тих, що люблять Україну й українців, щоби більше любили, а тих, хто не люблять, щоби зупинилися і почали думати: а може для нашого власного спасіння краще, щоби ми стали справжніми братами для усіх.

Це звучить дуже ідеалістично. Майже утопія. Але я думаю, що воно можливо. Дуже не хотів би, щоби люди почали застановлятися тоді, як їх почнуть бити, стріляти, різати. То не є час, то вже запізно. Треба думати, застановлятися, коли є на це час.

Це ви про владу говорите?

Про всіх.

Юлія Тимошенко закликала лідерів опозиційних партій об'єднатися, піти єдиним списком на майбутні парламентські вибори й запросити очолити цей список “високоморальну та патріотичну людину рівня Ліни Костенко”. Як Вам така ідея – залучати моральних авторитетів у велику політику? Чи врятує інтелігенція українську опозицію?

Безумовно, що так. Тільки не в політиці.

Політика хоче використати їх для своїх цілей. Політика – це значить взяти владу. Не є завдання інтелігенції підтримувати владу. Перше зобов'язання інтелігенції – підтримувати правду, справедливість і свободу. А це вже дасть свої наслідки.

Перш за все, ми мусимо прийти до духовного оздоровлення, а не тільки зміни політиків. Людей, які посвятили своєї життя Україні, старалися жити за принципами, навіть терпіли

за це, сиділи по в'язницях, хочуть використати для влади чи для правди?..

Чи наразі Ви бачите людину, яка здатна повести за собою народ, стати лідером нації?

Людини я такої не бачу. Але я бачу такий нарід. Якщо нарід візьметься до роботи, то цілком можливо.

Не треба дивитися на якогось одного харизматичного провідника. Провіднику потрібна перш за все підтримка народу. Як нема громади, яка підтримає, то він ради не дасть. Те саме, як Мазепа чи інші лідери, хоча які гарні були люди.

Безумовно, провідників треба. Провідники мають бути такі, які готові цілковито присвятити себе народові. Ще не видно тих людей.

То нам потрібно набратися терпіння і чекати?

Не чекати – працювати. Ми все чекаємо-чекаємо, а то вже запізно починає бути. Ми мусимо створити сильну базу, а тоді на підставі цієї бази виростуть люди.

Треба спочатку шукати блага загального, а не свого власного. Треба шукати правди. А правда до нікого не належить, і для всіх однакова. І одної правди, одної справедливості треба шукати для всіх, а не тільки, щоби мені і моїй родині було добре.

У нас є дуже багато родин так званих олігархів, яким дуже добре йде: і гроші мають, і роблять, що хочуть, живуть, як у раю. А кому з того користь? Вони думають, що то їм користь. Але то не є так. Вони нічого з того з собою не візьмуть.

Ви недавно презентували книжку “Суспільство і бізнес”, де між іншим розповідали, що наші олігархи насправді не є олігархами, а звичайні скоробагатки. До вас потім ніхто претензії не висував?

Якщо хтось прийде до мене з претензіями – поговоримо. Нехай він докаже, що він олігарх, а не скоробагатко. Є така американська приповідка, відома вже по цілому світі: я вам розповім, як став багатим, тільки не питайте, як я зробив перший мільйон. То є дуже велика правда.

Бути багатим – то не є гріх. Навпаки – нам треба багатих людей. Але вони повинні ставати олігархами, а перестати бути багачами.

У своїй аудіокнизі я розповідаю, як я працював у готелі. Там я бачив людей великих, багатих, які поводитися дуже культурно – їм багатство не перевернуло голови. І бачив тих дураків-скоробагатків, які приходили і хотіли показати: ось я, маю гроші – служіть мені. Пусте! З такими людьми нема що тратити часу. Вони нічого не зроблять. Можливо, їхні внуки зможуть стати олігархами – багатими, але які, у першу чергу, є Людьми.

Ви мешкаєте з Блаженнішим Святославом під одним дахом. Як два Блаженніших уживаються в одній хаті?

Цілком добре. Ми вдачею, віком, походженням є дуже різні. Але то не є суттєве. Суттєве є те, що ми стараємося служити тій самій справі.

Блаженніший приходить порадитися, поговорити. Я не стараюся йому диктувати, що він має робити. Ні. Бо це не було би чесно. Він одержав свій уряд, він має повний мандат синоду. Я готовий допомагати йому – як у родині. Я поінформую, скільки я знаю, я пораджу, скільки маю досвіду – якщо мене запитає. Він питає...

Як змінилася церква з новим Главою?

Він молодший, енергійний. Ви бачите, скільки він їздить, відвідує, старається. Я дуже радий. Уже є певні сліди тієї праці. Я так приглядаюся – Богу дякувати.

Я не можу сказати, що все зроблено, надолужено. Багато я лишив незакінчених речей. І часом трошки прикро і встидно, що я не встиг більше зробити. І щиро надіюся, що Блаженнішому Святославу це вдасться, бо він хоче. Але все це не станеться за один день.

Що б Ви побажали українцям у цей час?

Я б дуже радо побажав, щоб вони всі разом шукали правди, справедливості, щоб вони один одному подали руки і працювали солідарно для добра.

Розмовляли Анна Яценко та Оксана Климчук